Reacție la capitolul 4

Thomas R. Edgar

Judecând după natura acestui caz şi după titlul secțiunii lui Richards, m-aş aştepta să existe mai multe domenii asupra cărora să fiu de acord cu Richards decât cu Laney sau Heth, din moment ce Richards pare să îngăduie unele excepții cu privire la divorț şi recăsătorire. În cazul lui Laney sau Heth, nu sunt de acord cu perspectiva lor fundamentală potrivit căreia căsătoria are un caracter definitiv. Din moment ce această doctrină exercită control permanent asupra interpretării lor, nu am fost de acord cu mare parte din discuția lor pe tema divorțului. Din moment ce titlul capitolului lui Richards pare să nege caracterul definitiv al căsătoriei şi prin urmare acest lucru nu ar trebui să-i influențeze exegeza, nu mă aşteptam ca el să nu fie de acord cu afirmațiile clare din Matei 19:9 şi sensul probabil al textului din 1 Corinteni 7:15. Cu toate acestea, aşa cum voi arăta, această aşteptare, bazată pe titlul capitolului său, nu a fost de fapt împlinită.

Sunt de acord cu Richards asupra faptului că divorțul este ceva obişnuit, deşi mă îndoiesc că este la fel de obişnuit în comunitatea creştină ca şi în cea seculară, după cum crede el (pag. 215-216). Aceasta cu atât mai mult dacă nu-i luăm în considerare pe cei care au divorțat înainte de a deveni creştini. Sunt de asemenea de acord asupra faptului că nu trebuie să încălcăm Scriptura, nici să avem o perspectivă legalistă. Sunt de acord cu Richards asupra faptului că textul din Maleahi 2:14 nu înseamnă că Dumnezeu urăşte orice divorț, ci doar pe cele din context. Afirmația lui, potrivit căreia trebuie să pornim de la Cuvântul lui Dumnezeu este probabil agreată de toți scriitorii acestei cărți. Sunt de acord cu abordarea sa asupra Scripturii, dar aş limita perspectiva cu privire la har la modul în care acesta este revelat şi circumscris Scripturii, nu în termenii noştri. Îl felicit pe Richards pentru compasiunea sa pentru cei care suferă într-o situație de divorț şi pentru dorința lui de a-i sluji în nevoile lor. Acestea fiind spuse, trebui să recunosc că domeniile de dezacord sunt mai numeroase decât am anticipat.

Am sperat şi am aşteptat o prezentare a unei perspective mai flexibile care, în concordanță cu Scriptura, consideră că divorțul şi recăsătorirea sunt permise într-o varietate de circumstanțe. Cred că sunt unele pasaje care ar putea susține o asemenea perspectivă. Cu toate acestea, este clar că Richards nu prezintă o perspectivă potrivit căreia divorțul şi recăsătorirea sunt permise într-o varietate de circumstanțe, dacă înțelegem prin „permise“ că nu sunt greşite. Richards afirmă foarte clar că el consideră că divorțul este întotdeauna un păcat, iar recăsătorirea reprezintă întotdeauna un adulter. Dacă am căuta orice argumente în favoarea divorțului şi/sau recăsătoririi în orice situație, fără să fie considerate păcat, vor rămâne dezamăgiți, deoarece Richards nu sprijină o asemenea perspectivă. În acest sens, Richards nu sprijină cea de-a patra perspectivă, ci promovează tot perspectiva potrivit căreia nu se permite nici divorțul, nici recăsătorirea, dar cu altă aplicație în viața reală. Din această cauză, deseori sunt în dezacord cu capitolul său, în special cu referire la pasajele despre excepție. Din afirmațiile sale inițiale reiese că Richards acceptă şi conceptul de indisolubilitate a căsătoriei. În loc să existe câte doi parteneri de fiecare parte, se pare că eu sunt singurul care nu acceptă această dogmă. Recunoaşterea faptului că Richards consideră divorțul şi recăsătorirea ca fiind greşite în orice circumstanțe explică de ce mă aflu atât de des în dezacord cu el. Nu sunt de acord nici cu aplicațiile sale cu privire la ceea ce consideră el că ne învață Scriptura. În discuția sa cu privire la contextul din Matei 19:3-12 (pag. 220), Richards afirmă că contextul mai general este unul al relației de iubire. El susține că pasajul vorbeşte despre o cale greşită de a ajunge la măreția spirituală şi că Isus schițează aceste căi. De aici, el trage concluzia că adevărata temă în Matei 19:2-12 nu este divorțul şi recăsătorirea, ci legalismul fariseilor. De aici, ultima sa concluzie a acestei secțiuni este că, din moment ce unii farisei întocmeau curți eclesiale evreieşti, nici o curte eclesială nu poate lua decizii cu privire la asemenea probleme personale. Aceasta ne conduce la deducția sa conform căreia biserica şi conducătorii săi nu au nici un drept să ia decizii cu privire la divorț şi recăsătorire, ci această decizie este în întregime la latitudinea cuplului. Biserica trebuie să se subordoneze deciziei pe care o iau cei doi parteneri (pag.

228). Acesta este un întreg castel clădit pe nisip.

Textul din Matei 19:3-12 nu spune nimic despre curțile eclesiale, prin urmare nu este corect să privim acest incident ca pe un rezumat al Domnului Isus care face parte doar dintr-o secțiune literară, ceva asemănător unei pilde. Matei 19:3-12 prezintă un eveniment istoric diferit de evenimentele din acea perioadă. Nu avem nici o bază pentru a presupune că trebuie să se afle în acord cu alte evenimente doar datorită proximității lor în contextul istoric. Fariseii nu-l ajutau pe Domnul Isus să dea un exemplu atunci când l-au întrebat: „Este îngăduit unui bărbat să-şi lase nevasta din orice pricină?“ Ei îi întindeau o cursă Domnului Isus. Când El le dă un răspuns legat de căsătorie, urmat de obiecțiile fariseilor care se bazau pe un text despre divorț (Deuteronom 24:1-4), la care le răspunde din nou printr-o discuție despre divorț şi recăsătorire, devine clar că sensul textului nu sugerează că Isus nu era preocupat de divorț şi recăsătorire, ci de aducerea lor în fața curților eclesiale sau a altor adunări ne-aparente. Şi totuşi această deducție cu privire la ceea ce voia într-adevăr să spună Domnul Isus şi interpretarea rostului pe care-l aveau curțile eclesiale subliniază mare parte din următoarea discuție a lui Richards şi a argumentului său (pag. 226). Nu sunt de acord nici cu afirmația sa potrivit căreia fariseii au pus întrebarea greşită, când de fapt ei trebuiau să întrebe: „Cum poate fi refăcută o căsnicie cu probleme?“ Cartea de față arată foarte clar că această întrebare:„Este îngăduit unui bărbat să-şi lase nevasta?“ este perfect legitimă. Prima problemă – înainte de preocuparea de a salva o căsnicie – este: „Este nevoie ca această căsnicie să fie salvată cu orice preț?“

Deşi în principiu aş fi de acord cu ideea că Legea este un standard coborât în comparație cu starea de dinainte de cădere, nu sunt de acord cu implicația că situația de după cădere este şi ea mai „jos“ pentru a o urma (pag. 223). Şi cu toate că aş fi de acord cu faptul că recăsătorirea şi divorțul sunt probleme personale, ele sunt personale în sensul că fiecare cuplu răspunde înaintea lui Dumnezeu pentru acțiunile sale şi nu poate arunca responsabilitatea asupra altcuiva.

Nu sunt de acord cu ideea lui Richards potrivit căreia biserica nu are nici un drept de a fi de acord sau nu cu privire la divorț şi recăsătorire. Biserica trebuie ori să fie de acord ori să nu fie de acord (în mod implicit sau explicit) cu toate acțiunile discutate de Scriptură. Pare prea îndepărtat de spiritul Bibliei în general să descrii situația divorțului în cuvintele lui Richards: „Dumnezeu ne cheamă să ne abandonăm căsătoriile,“ ca şi cum inițiativa şi responsabilitatea ar fi ale lui Dumnezeu. Negarea excepției din Matei 19:9 poate fi făcută doar pe baza sintaxei şi nu aşa cum o face Richards, plecând de la presupoziția că Isus nu este de fapt preocupat de problema divorțului, ci de cea a legalismului.

Afirmațiile lui Richards legate de sensul termenului porneia (pag. 230) în aparență nu se bazează pe studiul adâncit al termenilor ce apar acolo, ci pe răsfoirea unui lexicon. Este inexact să afirmi că porneia nu înseamnă adulter. Este un termen obişnuit pentru femeia (soția) implicată în adulter, ca de altfel şi în alte forme de sex ilicit. Termenul explicit pentru adulter, moicheia, nu este folosit atât de des pentru a descrie acțiunea femeii. Este surprinzător faptul că Richards este atât de conformat gândirii seculare actuale, încât poate susține că un păcat atât de clar şi de grav cum este adulterul nu reprezintă bază pentru divorț, dar cu toate acestea îngăduie divorțul pentru motive cum ar fi abuzul, dizarmonia emoțională şi aşa mai departe (pag. 229-230). „Fericirea“ noastră pare să fie mai importantă decât un păcat atât de grav.

Richards citează „The New International Dictionary of New Testament Theology“ (Noul dicționar internațional al teologiei Noului Testament), în aparență pentru a arăta posibilele sensuri ale termenului porneia, printre care s-ar număra şi căsătoriile incestuoase (pag. 230). Cu toate acestea, nu există nici o dovadă biblică a folosirii acestui termen cu sensul de căsătorie incestuoasă şi, în ciuda încercării disperate a lui Fitzmeyer, nimeni nu a găsit un caz sigur în care zenut (porneia) să se refere la o căsătorie incestuoasă. Concluzia lui Richards, potrivit căreia nu avem nici un cuvânt în limba greacă pentru sensul termenului porneia, este cu siguranță greşită. În acest pasaj, el are fără îndoială sensul său literal obişnuit de sex ilicit. Cu privire la numeroasele variante pe care le prezintă, primul dintre ele („Se referă el oare la vreun păcat anterior care invalidează acea căsătorie?“) este foarte puțin probabil. Dacă o

căsătorie poate fi desfăcută datorită păcatelor săvârşite înainte de căsătorie, atunci poate fi desfăcută şi pentru păcatele săvârşite în timpul căsătoriei. Şi aici intră adulterul mai mult ca sigur. Am discutat aceste aspecte în combaterea perspectivei despre logodnă. Cea de-a doua variantă pare şi mai puţin probabilă şi anume că în Matei 19:9 porneia este o ilustrare a împietririi inimilor. Referitor la ultima opţiune a lui Richards („Oare implică o clasă specială de cazuri de divorţ şi recăsătorire?"), răspunsul este da! Cazurile speciale sunt cele în care divorţul apare din motive de sex ilicit – situaţia de excepţie.

Modul în care tratează el textul din Matei 5:32 este inconsecvent (pag. 232). El susţine că prima parte a antitezei, „aţi auzit," nu exprimă standardul cel mai înalt al lui Dumnezeu cu privire la căsătorie. Prin urmare, divorţul reprezintă un păcat. Totuşi, aceasta este una din cele şase antiteze asemănătoare, toate având o formă de prezentare asemănătoare. Prima jumătate a antitezelor nu sugerează faptul că este un păcat să faci ceea ce este descris prin „aţi auzit," aşa cum sugerează Richards. Aceasta ar însemna că a păzi poruncile privitoare la ucidere, adulter, jurăminte, răzbunarea împotriva duşmanilor reprezintă de asemene un păcat din moment ce fiecare dintre ele se află în contrast cu „idealul" lui Dumnezeu. Ideea lui Richards potrivit căreia textul ne învaţă că păzirea legilor (Deuteronom 24:1-4) reprezintă un păcat, nu se află şi în Matei 5:31-32. Prin urmare, el nu are nici o susţinere pentru ideea sa că divorţul permis de Biblie reprezintă tot un păcat. El ignoră de asemenea excepţia afirmată în mod explicit în Matei 5:32, ca şi cum nu ar fi acolo. Partea a doua a fiecărei antiteze, „dar eu vă spun," exprimă idealul lui Dumnezeu. În acest text (Matei 5:31-32), excepţia, şi anume porneia, este inclusă în ideal, iar divorţul din motive de adulter urmat de recăsătorire sunt excluse în mod clar ca reprezentând adulter potrivit idealului Său. Ambele deducţii ale lui Richards din Matei 5:31-32 nu numai că lipsesc din pasaj, dar sunt contrare pasajului.

În discuţia sa cu privire la textul din Matei 19:3-12, Richards accentuează poruncile Domnului Isus cu privire la Deuteronom 24:1-4, dar de-abia menţionează perspectiva Sa exprimată în versetul 9. El are tendinţa de a ignora excepţia pentru a trage concluzia că orice divorţ şi recăsătorire înseamnă păcat. Apoi încheie cu observaţia surprinzătoare că porneia este o excepţie validă, dar, din moment ce nu ştim ce înseamnă, putem s-o punem deoparte.

Richards enumeră cinci situaţii în care, conform principiilor sale, se îngăduie în mod cert divorţul. Primele trei se referă la porneia ca şi excepţie iar cea de-a patra se referă la părăsire. Acestea au suport biblic. Ultima, în schimb, nu are nici un suport biblic explicit şi pare să se fi născut dintr-o perspectivă culturală. Totuşi, Richards le consideră pe toate cinci lipsite de importanţă atunci când afirmă că Dumnezeu permite recăsătorirea indiferent de motivul divorţului. Deschiderea sa pentru divorţ în caz de abuz mental, separare emoţională şi aşa mai departe înseamnă de fapt că divorţul în aproape orice situaţie este acceptabil.

Este adevărat, aşa cum afirmă şi Richards, că afirmaţiile din 1 Corinteni 7:10-11 nu pot fi considerate ca având o formă ce nu lasă loc nici unei excepţii, mai ales din moment ce apostolul Pavel face trimitere înapoi la afirmaţia Domnului Isus din Matei 19:3-12 (pag. 241). Cu toate acestea, faptul că el consideră că se „subînţelege" această afirmaţie exprimată în mod specific, nu face ca această excepţie să fie doar un „principiu de orientare." Faptul că o ambulanţă este o excepţie „subînţeleasă" (deşi nespecificată) în cazul unei zone cu viteză limitată transformă semnul de reducere de viteză într-un simplu principiu de orientare?

Richards susţine că a avut la început o altă perspectivă, potrivit căreia nu îngăduia divorţul şi recăsătorirea, dar şi-a schimbat această perspectivă în urma cercetării mai amănunţite a textelor din Scriptură. Cum se poate acest lucru? Nu este nevoie de reluarea studiului asupra textelor pentru a-ţi schimba perspectiva potrivit căreia Biblia ne învaţă că divorţul este întotdeauna un păcat, iar recăsătorirea este întotdeauna adulter într-o altă perspectivă actuală, potrivit căreia divorţul reprezintă întotdeauna un păcat, iar recăsătorirea reprezintă întotdeauna adulter; puteţi însă să păcătuiţi, pentru că Dumnezeu vă va ierta. A fost nevoie să reia studiul Scripturii pentru a conştientiza că Dumnezeu este plin de milă şi de har şi ne va ierta păcatele? Aceasta este singura diferenţă reală în perspectiva sa. Toţi scriitorii acestei cărţi

sunt de acord cu faptul că Dumnezeu va ierta păcatul divorțului intentat în situații neadecvate, dar nu toți sunt de acord cu faptul că din această cauză, poate fi considerat o opțiune.

Trebuie să recunosc că sunt dezamăgit de faptul că Richards nu prezintă de fapt o a patra perspectivă cu privire la ceea ce ne învață Scriptura cu privire la divorț şi recăsătorire. Abordarea sa este una foarte prevalentă în ziua de astăzi şi anume că Biblia ne învață că divorțul este un păcat, dar că trebuie să schimbăm acest lucru pentru a ne putea adapta situației prezente. Făcând o analiză generală a perspectivei lui Richards, observăm că, în loc să susțină că Biblia îngăduie mai multă flexibilitate, el susține că orice divorț şi recăsătorire reprezintă un păcat. Cu toate acestea el pare să susțină că, din moment ce nu putem trăi sub un stres prea mare, putem totuşi să divorțăm şi să ne recăsătorim şi să ne bazăm pe harul lui Dumnezeu pentru a ne ierta păcatele. Biserica nu are nici un drept la opinie cu privire la asemenea acțiuni (cu toate că ele reprezintă păcate), din moment ce este doar problema personală a celor implicați. Cu greu putem numi această perspectivă „biblică." Este doar o aplicație specifică a ideii: „Puteți să păcătuiți; Dumnezeu vă va ierta."

Cu toții suntem de acord că Dumnezeu va ierta păcatele credincioşilor, dar va ierta de asemenea şi adulterul, hoția şi alte păcate. Totuşi, aceasta nu înseamnă că adulterul şi hoția reprezintă opțiuni pentru un credincios. De asemenea, faptul că Dumnezeu va ierta divorțul şi recăsătorirea din motive incorecte nu înseamnă că ele sunt opțiuni pentru credincios. Doar în cazul acelor excepții despre care Scriptura spune că sunt păcate, şi anume în caz de adulter sau părăsire putem considera divorțul şi recăsătorirea o opțiune „biblică."